

Naam school:

Verantwoordelijk:

Datum:

Lezen algemeen

In alle groepen is er dagelijks tijd ingeroosterd voor voorlezen, vrij lezen/vrije keuze lezen, en praten over boeken. Dit is een onmisbare basis voor de leesmotivatie, de taal- en leesontwikkeling en kennisopbouw van leerlingen.

Voorlezen

Er wordt dagelijks 20 tot 30 minuten voorgelezen in elke groep. Door voorlezen krijgen leerlingen taal aangeboden, die rijker is dan de taal waar zij zelf mee in aanraking komen. Er wordt kennis angebracht doordat de boeken aansluiten bij het thema en waardoor het thema vanuit meerdere perspectieven wordt benaderd. Begrippen uit de wereldoriëntatie komen tijdens het voorlezen telkens in licht wisselende contexten voor. Hierdoor ontwikkelen leerlingen een rijk mentaal netwerk. Voorlezen is een gezamenlijke activiteit die leidt tot verbinding in de groep.

Groepen 1 en 2 (eventueel ook groep 3)

In de groepen 1 en 2 wordt elke ochtend en middag 15 tot 20 minuten voorgelezen, minimaal acht keer per week. Per thema worden 10 tot 15 passende prentenboeken met rijke taal voorgelezen. Elk prentenboek wordt minimaal drie keer voorgelezen. Afbeeldingen van het prentenboek kunnen op het digibord worden vertoond.

Vooraf aan het voorlezen worden de leerlingen meegenomen in het thema van het boek en de strekking van het verhaal. Bij herhaald voorlezen kunnen leerlingen zelf hierover meedenken naar aanleiding van een vraag als 'Wat gebeurde er ook alweer met....?' of 'Wat weet je nog over het verhaal?'

Het verhaal wordt ononderbroken voorgelezen. Hooguit wordt een lastig woord dat onduidelijk blijft aangewezen op een illustratie of kort uitgelegd, in de flow van het verhaal. Na het lezen wordt één rijke vraag gesteld, gericht op weten

(verduidelijken), analyseren (vergelijken), genereren (oplossen, bedenken, voorspellen, ontwerpen), verbinden (grote ideeën). Het samen nadenken over het verhaal staat hierbij centraal. Aan het voorlezen wordt een (creatieve) verwerkingsopdracht gekoppeld.

Groepen 3 tot en met 8 (eventueel groep 4 t/m 8)

Vanaf groep 3 worden per thema minimaal twee boeken voorgelezen die passen bij het thema. Er zijn minimaal drie voorleesboeken per thema beschikbaar, zodat er altijd doorgelezen kan worden wanneer een boek uit is, en voor een ander boek gekozen kan worden wanneer een boek niet aanslaat in een groep.

Het voorlezen gebeurt expressief (met intonatie, niet geacteerd) en zonder onderbrekingen (vragen of uitleg blijven achterwege). Het verhaal doet zijn werk, woorden leggen zichzelf vaak uit. (zie [Focusposter: Voorlezen](#))

Minimaal twee keer per week wordt met de leerlingen gepraat aan de hand van één rijke vraag:

- Wat vind je mooi / spannend / vreemd?
- Wat valt je op?
- Wat doet je denken aan ons thema?
- Welke keuze zou jij gemaakt hebben?
- Welke wijsheid vind jij door het verhaal / wat heb jij geleerd door dit verhaal?

(zie [Focusposter: Rijke vragen](#))

Hierbij wordt de didactiek denken – schrijven – uitwisselen – aanvullen ingezet. Er worden verbindingen gelegd tussen het

boek en het thema, zodat duurzaam leren tot stand komt. Leerlingen kunnen hun gedachten opschrijven op een wisbordje of in een 'literatuurschrift'. Een schrift heeft de voorkeur, aangezien leerlingen hun teksten terug kunnen lezen en leerlingen beter kunnen worden gevolgd.

Geschikte voorleesboeken

Bruikbare voorleesboeken vind je op:

[leesbevorderingindeklas.nl](#)

[pluizer.be](#)

[jaappleest.nl](#)

[top40kinderboeken.nl](#)

[boekenzoeker.be](#)

[jeugdbibliotheek.nl](#)

zie [Focusposter: Boekencollectie](#))

Voorleesboeken moeten voldoen aan de volgende eisen:

- er is sprake van rijke taal (niet AVI- of CLIB-gebonden)
- het gaat om verhalende fictie of verhalende non-fictie (geen losse verhalen)
- het boek verrijkt het thema inhoudelijk: het leidt tot denken en kennisontwikkeling, benadert het thema van diverse invalshoeken
- het boek ligt minimaal één jaar boven de leeftijd in de groep
- het boek heeft minimaal 150 bladzijden
- het boek is moeilijk voor de meeste kinderen; zij zullen het boek zelf niet snel kiezen
- afbeeldingen zijn beperkt, simpel en ondersteunen het verhaal.

Groepen 1 en 2

Thema's met 10 tot 15 prentenboeken met rijke tekst.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Groep 3

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Groep 4

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Groep 5

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Groep 6

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken

Groep 7

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Groep 8

Thema's met drie taalrijke, verhalende voorleesboeken.

Beschrijf hier de thema's en bijbehorende boeken.

Volgen

Beschrijf hier de manieren waarop de leesontwikkeling gevolgd wordt.

Denk aan:

Observatiepunten bij voorlezen:

- luistergedrag: interesse en nieuwsgierigheid, aandacht, concentratie, luisterresponsen (lachen, fronsen e.d.).
- sfeer: veilig, duidelijke regels, stilte en rust.

Summatief en formatief:

- Begrijpend Luisteren en begrijpend Lezen

Er worden groepsoverzichten ingevuld, zodat in één oogopslag duidelijk is welke leerlingen speciale onderwijsbehoeften hebben en extra ondersteuning dienen te ontvangen.

Begeleiding voor leerlingen met speciale onderwijsbehoeften

Beschrijf hier hoe de extra begeleiding eruitziet.

Denk aan:

Voorlezen

- pre- of reteaching van het boek / hoofdstuk individueel of in een kleine groep (digitaal prentenboek of luisterboek voor oudere leerlingen).
- eerst het prentenboek in de eigen taal laten voorlezen (bijvoorbeeld door ouders).
- illustraties op het digibord tijdens het voorlezen.
- verfilming van het boek bekijken.
- beeldmateriaal inzetten om leerlingen een beeld te geven van de omstandigheden in het boek (bijvoorbeeld een filmpje over de prehistorie, wanneer het voorleesboek zich in deze periode afspeelt).
- vóór het voorlezen: strekking vertellen zonder de clou te verraden.
- vóór het voorlezen: samenvatting geven van de vorige dag.
- na het voorlezen: rijke vraag samen met de leerlingen overdenken, in kleine groep of in duo's.
- na het voorlezen: leerlingen mogen de moedertaal inzetten tijdens het gesprek over het boek.

Sites voor digitale boeken/luisterboeken:

bereslim.nl

kleuteridee.nl

onlinebibliotheek.nl

yoleo.nl

passendlezen.nl

[de voorleeshoek](http://devoorleeshoek.nl)

Ontwikkelpunten

Vul hier zaken in waarvan je als school vindt dat die verder ontwikkeld moeten worden.

Bronnen

Ganzeman, F. (2021). Lezen uit nieuwsgierigheid. Hoe je kinderboeken in je onderwijs integreert. *Meer Taal*, 8. tijdschriftmeertaal.nl/Lezenuitnieuwsgierigheid.

Koeven, E. van, Ganzeman, F. & Verschuren, H. (2025). *De wereld in kinderboeken*. Amsterdam: Boom uitgevers.

Koeven, E. van & Smits, A. (2021). Expliciet woordenschatonderwijs voor alle kinderen? *Tijdschrift Taal*, 11(18). tijdschrift-taal.nl/Explicietwoordenschatonderwijs.

Koeven, E. van, & Smits, A. (2020). *Rijke taal: taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom uitgevers.

Koeven, E. van, & Smits, A. (z.d.). *Blog Geletterdheid en schoolsucces*. Gevonden via, geletterdheidenschoolsucces.blogspot.com.

Koeven, E. van, Smits, A. & Lok, M. (z.d.). *Rijke taal*. Gevonden via, www.rijketaal.org.

Oussoren-Buys, M. (2020, 31 januari). *Lees voor, ook aan oudere kinderen. Het helpt*. Reformatorisch Dagblad.

Webinars

DPG Media - Masterclasses voorlezen voor leraren: dpgmediagroup.com/nl-NL/masterclasses.